

Sprawa C-58/21**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

1 lutego 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Verwaltungsgericht Wien (Austria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

21 stycznia 2021 r.

Strona skarżąca:

FK

Druga strona postępowania:

Rechtsanwaltskammer Wien

Przedmiot postępowania głównego

Zabezpieczenie społeczne – Prawo właściwe – Adwokaci – Emerytura – Przesłanka przyznania – Zrzeczenie się wykonywania zawodu adwokata w kraju i za granicą

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz zbadanie, czy mające w Austrii zastosowanie do adwokatów przepisy dotyczące emerytur są zgodne z prawem Unii; art. 267 TFUE

Pytania prejudycjalne

- 1) W jaki sposób należy dokonywać wykładni art. 13 ust. 2 lit. b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia

29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, jeżeli centrum zainteresowania dla działalności danej osoby pod względem ilościowym znajduje się w państwie, które nie jest członkiem Unii i w którym osoba ta również zamieszkuje, a ponadto osoba ta wykonuje pracę w dwóch państwach członkowskich (Republice Federalnej Niemiec i Austrii), przy czym praca ta w obu państwach członkowskich rozkłada się w ten sposób, że jej wyraźnie przeważająca część przypada na jedno państwo członkowskie (w tym konkretnym przypadku Republikę Federalną Niemiec)?

Na wypadek gdyby z wykładni tego przepisu wynikała właściwość Austrii, [zadaje się następujące pytanie]:

- 2) [Czy] przepis zawarty w § 50 ust. 2 pkt 2 lit. c) ppkt aa) Rechtsanwaltsordnung (ustawy o adwokaturze, Austria) oraz oparty na nim przepis zawarty w § 26 akapit pierwszy pkt 8 Satzung Teil A 2018 (statutu część A 2018, Austria) są dopuszczalne w świetle prawa Unii, czy też naruszają prawo Unii i prawa gwarantowane w prawie Unii, przewidując, że przesłanką przyznania prawa do emerytury jest zrzeczenie się wykonywania zawodu adwokata odpowiednio w kraju i za granicą [§ 50 ust. 2 lit. c) aa)] czy też gdziekolwiek jest on wykonywana [§ 26 akapit pierwszy pkt 8 Satzung Teil A 2018 (statutu część A 2018)]?

Przywołane przepisy prawa Unii

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (zwana dalej „kartą”): art. 15, 17, 20 i 21

TFUE: art. 49 i 56

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego: art. 2, 3, 11, 13, 50 i 87

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego: art. 14, 45 i 47

Przywołane przepisy prawa krajowego

Rechtsanwaltsordnung (ustawa o adwokaturze, Austria; zwana dalej „RAO”): § 49 i 50

Verordnung der Vertreterversammlung des Österreichischen Rechtsanwaltskammertages über die Versorgungseinrichtungen Teil A der österreichischen Rechtsanwaltskammern (Satzung Teil A 2018) [rozporządzenie

zgromadzenia przedstawicieli austriackiej rady izb adwokackich w sprawie systemów rentowo-emerytalnych część A austriackich izb adwokackich (statut część A 2018), Austria]: § 26

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i przebiegu postępowania

- 1 Verwaltungsverfahren Wien (sąd administracyjny w Wiedniu, Austria) rozpoznaje skargę adwokata (zwanego dalej „skarżącym”) na decyzję Rechtsanwaltskammer Wien (izby adwokackiej w Wiedniu, Austria).
- 2 Skarżący ma zarówno polskie, jak i niemieckie obywatelstwo. Wykonywał lub częściowo wykonuje jeszcze zawód adwokata w trzech państwach (Niemczech, Szwajcarii i Austrii).
- 3 Jego działalność zawodowa koncentrowała się przy tym najpierw w Niemczech, a później (do dzisiaj) w Szwajcarii. W Austrii pracował natomiast jako adwokat jedynie w relatywnie niewielkim zakresie. Czas wykonywanej tam pracy, jak również osiągnięte tam obroty nigdy nie przekraczały 10% odpowiednio łącznego czasu pracy i łącznych obrotów.
- 4 Skarżący nigdy nie miał miejsca zamieszkania w Austrii. Swoją prywatną ośrodek interesów życiowych miał w okresie od 1996 r. do 2007 r. w Niemczech, a następnie w Szwajcarii.
- 5 Skarżący złożył w Rechtsanwaltskammer Wien (izbie adwokackiej w Wiedniu) wniosek o przyznanie wcześniejszej emerytury. We wniosku tym wyjaśnił, że zrzeka się prawa do wykonywania zawodu adwokata jedynie w Austrii, nie zaś w Niemczech i Szwajcarii.
- 6 W swojej decyzji Rechtsanwaltskammer Wien (izba adwokacka w Wiedniu) oddaliła wniosek skarżącego o przyznanie wcześniejszej emerytury. Uzasadniono to tym, że skarżący nadal wykonuje zawód adwokata w Niemczech i w Szwajcarii, a tym samym nie jest spełniona istotna przesłanka przyznania wcześniejszej emerytury (zob. pkt 7 poniżej).

Zasadnicze argumenty stron postępowania głównego

- 7 W opinii Rechtsanwaltskammer (izby adwokackiej) wcześniejszą emeryturę można przyznać w Austrii jedynie wtedy, kiedy wnioskodawca zrzeka się prawa do wykonywania zawodu adwokata na całym świecie. Wynika to w szczególności z § 26 akapit pierwszy pkt 8 Satzung Teil A 2018 (statutu część A 2018).
- 8 Zdaniem skarżącego narusza to prawo Unii, w szczególności swobodę przedsiębiorczości i swobodę świadczenia usług.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

- 9 W ramach pytania pierwszego należy najpierw wyjaśnić kwestię prawa właściwego. Wątpliwości budzi bowiem to, czy prawo austriackie w ogóle znajduje zastosowanie.
- 10 Prawo właściwe wynika co do zasady z miejsca głównej działalności zawodowej.
- 11 W odniesieniu do osób, które normalnie wykonują pracę na zasadzie działalności prowadzonej na własny rachunek w dwóch lub trzech państwach członkowskich, art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 883/2004 określa, według jakich kryteriów ustala się prawo właściwe. W myśl tego przepisu osoba, o której mowa w art. 13 ust. 2, podlega albo ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, albo – jeżeli nie wykonuje znacznej części pracy w tym państwie członkowskim – ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się centrum zainteresowania dla jej działalności.
- 12 Skarżący ma główne miejsce zamieszkania w Szwajcarii, gdzie pod względem ilościowym wykonuje też znaczną część pracy. Poza tym wykonuje pracę w istotnie węższym zakresie pod względem ilościowym jeszcze w dwóch państwach członkowskich (Niemczech i Austrii), przy czym przeważająca część tej pracy przypada na Niemcy.
- 13 Nasuwa się pytanie, jak należy rozumieć art. 13 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 883/2004 w sytuacji takiej jak ta będąca przedmiotem niniejszego postępowania, w której dana osoba nie ma w danym państwie członkowskim ani centrum zainteresowania dla swojej działalności, ani miejsca zamieszkania, a wykładnia literalna tego przepisu skutkowałaby tym, że zastosowania nie znajdowałoby w ogóle prawo jakiegokolwiek państwa członkowskiego. Jeżeli wykładnia art. 13 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 883/2004 powinna jednak skutkować właściwością prawa któregoś z państw członkowskich, nie jest jasne, które prawo (a więc prawo którego państwa członkowskiego) znajduje zastosowanie, jeżeli dana osoba wykonuje pracę w kilku państwach członkowskich w różnym zakresie pod względem ilościowym.
- 14 Jeżeli zastosowanie znajduje prawo austriackie, w ramach pytania drugiego należy wyjaśnić, czy § 50 ust. 2 pkt 2 lit. c) aa) Rechtsanwaltsordnung (ustawy o adwokaturze) – w myśl którego przesłanką prawa do emerytury jest „zrzeczenie się wykonywania zawodu adwokata w kraju i za granicą” – oraz oparty na nim przepis zawarty w § 26 akapit pierwszy pkt 8 Satzung Teil A 2018 (statutu część A 2018) – w myśl którego przesłanką prawa do emerytury jest „zrzeczenie się prawa do wykonywania zawodu adwokata wszędzie” – są zgodne z prawem Unii.
- 15 Przepisy te mogłyby bowiem naruszać w szczególności swobodę przedsiębiorczości, o której mowa w art. 49 TFUE, ponieważ w niniejszym przypadku z jednej strony występuje element transgraniczny, a z drugiej strony

budzące wątpliwości przepisy austriackie stoją na przeszkodzie przedsiębiorczości adwokatów.

- 16 W rachubę wchodzi też naruszenie prawa własności w rozumieniu art. 17 karty. Przewidziana w prawie Unii gwarancja własności chroni bowiem również interesy majątkowe w związku z określonymi w ustawie świadczeniami socjalnymi takimi jak w szczególności świadczenia emerytalne. Ograniczenia prawa podstawowego do własności wymagają podstawy ustawowej i muszą być uzasadnione celami Unii służącymi interesowi ogólnemu, odpowiednie do osiągnięcia tego celu i proporcjonalne. Spełnienie wszystkich tych przesłanek budzi wątpliwości.
- 17 Ponadto uregulowanie austriackie mogłoby naruszać swobodę świadczenia usług w rozumieniu art. 56 TFUE, przewidziane w art. 15 karty prawo do podejmowania pracy oraz podejmowania i wykonywania swobodnie wybranego zawodu, a także wynikający z prawa Unii zakaz dyskryminacji.

DOKUMENT ROBOCZY